

Letka vsek dan razen sobot, ne del in praznikov.
Issued daily except Saturday, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETTO—YEAR XXVII Cena lista je 20.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 15. oktobra (October 15), 1934. Subscription \$6.00 Yearly

Uredniški in upravniki prostor:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1108, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

STEV.—NUMBER 201

Komentarji

Aleksandra Karadžordževića

Nekdo, ki je bil fanatično zavzet v idejo, da svoboda ali slobodnost ljudske mase zavisi od volje posameznikov, ali pa je enostavno najet za atentat, zadnji teden v Marselju na francoskem ustrelil Aleksandra Karadžordževića, kralja - diktatorja Jugoslavije.

V tem momentu še nismo našli, ali je atentator — na svojo pest ali po sklepku kakšne organizacije — mislil doseči s umorom politično svobodo Hrvatske, Macedonije ali vse Jugoslavije, ali kaj je sploh bil njegov motiv.

Ce bi bil atentator — ali oni, ki so odgovorni za ta čin — poseli zgodovino, bi vedel, kako je bil rezultat velike večnosti takih dejanj. Mnogo, mnogo posameznikov, slabih in dobitnih našega stališča, ki so stali na celu narodov, držav ali moštva skupin, je že bilo s silo izbrisanih, toda narodi, države ali skupine so še danes pod temi despotov, diktatorjev, katerih izkorisčevalcev vsakega. Napadi na posameznike so izpremenili gospodarskih življenj, niso osvobodili narodov s gospodarske mizerije; prav tako niso umorili dobrih voditeljev, ne prečrili dela, ki so ga ti vodili vršili. Skratka zločini, niseni na posameznikih, niso koristili onim, ki so jih zanimali. In zločin je zločin, pa naj namanj se tako dobri stvarji posameznikov ali strank! Od tamkaj jezuitsko načelo, da meni posvečuje sredstva.

Ameriško časopisje je zadnjem v zvezi z marseljskim atentatom nakopičilo toliko sentimentalnosti in absurdnosti, da je kar gabi človeku. Spekulirajo, kaj bo zdaj z Jugoslavijo, Aleksandra ni več, meji na smrт. Kakor da je Jugoslavija krdele bebev, ki ne morejo brez varha s palico! Vsi, ki misljijo, da Jugoslavija, kateri tukaj druga država, stoji v pade z enim človekom, kaže tudi oni, ki menijo, da je tamkaj lahko paradiž, so v tem zmoti.

Eksistenčne razmere v Jugoslaviji so — ponavljamo! — rezultat mednarodnih ekonomskih in političnih faktorjev, katerih jugoslovanski režim ne kontroliра, pa naj bo režim dober ali slab, z našega stališča. Jugoslavija je odvisna od tujega kapitalizma in vse zlo, ki tare kmeta in raven v starem kraju, je potreba to odvisnosti. Tuji kapital je mir v deželi in to hotelo je rodilo diktaturo in reprezentacijo. To so razmere, ki jih ne oblikuje nobeni atentati. To so problemi, ki objemajo vso Evropo in deloma ves svet.

Jugoslavija bi morda lažje dala in lažje prenašala domače slike svetovne in evropske ekonomske krize—lažje prenaša tujega kapitalizma—če dala ljudem vsaj tisto svobodo, ki je mogoča v njenih razmerah. Federativna oblika države, v kateri bi se Srbi, Hrvati in Slovenci razvijali demokratyczno in se vadili v demokraciji, značila velik korak napredka. Toda vladarji misljijo, da prilagajo ljudi svoji volji s silo, kar ne gre in ne bo šlo. Sila in presija vedno izzivata protisile in eksplozije.

Diktatorji, ki zahtevajo, da ljudje misljijo po njihovem želji, se bistveno ne razlikujejo od fanatikov, ki izvršujejo politične umore. In rezultat dela tega je jalov!

Letski nadškof ubit
Roga, Letška, 13. okt.—Nadškof Johann Pommer, glavni protestantski cerkev v republiki Letški, je bil včeraj ustanovan v svojem stanovanju. Cerkev so izginili. Nadškof je bil včeraj vladnik boljševikov.

Letski nadškof ubit
Roga, Letška, 13. okt.—Nadškof Johann Pommer, glavni protestantski cerkev v republiki Letški, je bil včeraj ustanovan v svojem stanovanju. Cerkev so izginili. Nadškof je bil včeraj vladnik boljševikov.

Konvencija federacije odbora industrijske unije

Avtorizirala je industrijske unije v vseh industrijsih z masno produkcijo. Podpora je tudi eksekutivo v sporu gradbenih unij. Zadeva pivovarniške unije je vrnjena glavnemu odboru. Gorman je bral levite predsedniku voznikov.

San Francisco, Cal., 13. okt.—Konvencija Ameriške delavske federacije je bila sinoči zaključena. Green in vsi starci eksekutivne so bili ponovno izvoljeni. Predlog za povečanje eksekutivne je bil sprejet in izvoljenih je bilo osem novih podpredsednikov, med temi tudi John L. Lewis, predsednik rudarske unije.

San Francisco, 13. okt.—Konvencija Ameriške delavske federacije se je izrekla za ustanovitev industrijskih unij v vseh industrijsih z masno produkcijo. Eksekutivi federacije je naložila, naj izda čarterje za industrijske unije v avtini, cementini in aluminijski industriji, obenem pa pa pazi na "pravilne smernice" teh novih unij. Poslovnice ima pravico izdati industrijskim unijam tudi v drugih industrijsih z masno produkcijo.

Ta korak konvencije je bil povsem neprizakov. Smatralo se je, da bo konvencija k večjemu sprejetju nekak kompromis med poklicnim in industrijskim unionizmom, nekaj podobnega kakor je sprejet kovinarski department, to je ohranitev poklicnih unij s centralnim tovarniškim svetom. Konvencija je pa šla preko tega in se izrekla za industrijski unionizem brez večje opozicije.

Konvenciji je bilo predloženih 14 resolucij za industrijski unionizem. Iz vseh je odsek izdelal svojo resolucijo, v kateri navaja potrebo ohranitve obstoječih poklicnih unij v industrijsih, kjer so poklici še vedno važen faktor, na primer v stavbini in tiskarski industriji. Obenem pa sprejeti resoluciji priznava potrebo industrijskih unij v industrijsih z masno produkcijo, kjer so izginali črti med strokami in nastale nove industrijske razmere. In da se "ugodi zahtevam teh novih industrijskih razmer," je federacija stopila s tem sklepom v vrste modernega delavskega gibanja.

Za tem sklepom stoji mogočna senca Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije, katerega vpliv je na tej konvenciji izredno velik. Zasenčuje celo Greena.

San Francisco. — (FP) — Pogolgi in viharni debati je konvencija Ameriške delavske federacije z veliko večino—s šestimi glasovi proti enemu — podprla eksekutivo in resolucijski odsek, ki sta odločila, da je bila konvencija stavbinskega departmента nelegalna, ker je odrekla delegatske pravice zastopnikom zidarjev, tesarske in unije elektrikov.

Klik, ki je zadnja leta kontrolirala ta department pod vodstvom McDonougha, je bila poražena na vsej črti. Zbornica je odredila novo konvencijo tega departmenta, na kateri morajo dobiti vse pravice zastopniki omenjenih unij, organizacije pa sprejete v department. Spor v stavbinskem departmentu je največ radi služb.

Ta spor med stavbinskimi unijami je ležal nad konvencijo, ki je črn oblak in se končno izdil v večurni debati. Delikaten problem je tudi zadeva unije pivovarniških delavcev, ki so na referendumu skoraj soglasno zagovorili sklep lanske konvencije federacije za razkosanje te industrijske unije.

Konvencija je "rešila" to vprašanje s tem, da ga je izredila eksekutivi federacije v našdaljnje reševanje, kar pomeni,

da bo ostalo pri starem, vprašanje pa zopet pride pred prihodnjo konvencijo. Sigurno namreč je, da pivovarniške unije ne bo hotela odstopiti voznikov, obratnih inženirjev, kurjačev in oljarjev unjam teh strok, katerim je lanska konvencija dala jurisdikcijo nad temi delavci v pivovarniški industriji.

Za izročitev tega vprašanja eksekutivi je glasovalo tudi mnogo delegatov, ki so za industrijsko formo. Mislijo namreč, da bo prihodnje leto večja prilika za oviranje sklepa lanske konvencije.

Nobeno teh vprašanj pa ni tako razburilo delegatov kakor govor D. P. Tobina, predsednika unije voznikov, ki je v jedru rekkel, da so delavci, ki so pristopili v unije od zadnjega poletja, slab element in naj se federalizacija toliko ne briga za "plevel". Med delegati so te besede vzbudile splošno ogorčenje. Tobinovo "zmoto" je skušal popraviti Green, ki se je laskavo izrazil o novih članih in rekel, da federacija pozdravlja in vabi v unije vse neorganizirane delavce in delavke.

Proti Tobinu so letale pāice z vseh strani, ampak najbolj ga je prijel Francis J. Gorman, vodja zadnje tekstilne stavke. On je odločno zahteval, da se morajo Tobinove besede, ki so žalitev novoorganiziranih delavcev, črtati iz zapisnika. Največ "plevela" ima namreč tekstilna unija, ki je lansko leto štela le 15.000 članov, letos jih pa ima nad 300.000. In ta "plevel" se je v zadnji stavki tako junakovo boril, da jim noben reakcionaren Tobin ne more kaj očitati, nauči se pa lahko marskaj od njih herkulejskega boja.

Konvencija je sprejela tudi poročilo in priporočila eksekutive, nanašajoče se na NRA. V tem delu poročila eksekutiva izraža delavsko razočaranje nad "new dealom" in kritizira NRA radi neenforsiranja točke 7a. Konvencija je odobrila zahteve za podaljšanje industrijskega zakona, enforsiranje točke 7a in reorganiziranje pravilniških odborov, kjer mora imeti tudi delavstvo enako reprezentacijo. Razen par izjem, so zdaj vse pravilniški odbori v rokah podjetnikov.

Tisoč rudarjev v smrtni stavki

Zaprli so se pod zemljo na Ogrskem s klicem: Večja meza ali smrt!

Budimpešta, 14. okt.—1200 rudarjev v Pečuhu je včeraj ostalo v rovu pod zemljo z izjavjo, da ne pridejo na površje in če jih bodo skušali izgnati s silo, se rajši zaduše. Rudarji so se odločili za gladovno stavko pod zemljo, ko niso dobili povisjanja mezde.

Devet mest bo glasovalo o municipalni električni

New York.—Pri prihodnjih volitvah dne 6. novembra bo volilcem v devetih mestih predloženo vprašanje, ali so za ali proti mestnim elektrarnam. O tem bodo glasovali v Memphisu, Tenn., Sacramento, Cal., Muskegeju, Okla., Sheboyganu, Wis., Lockportu, N. Y., Rifulu, Colo., Centraliji, Ill., Perryju, Mo., in St. Claudiu, Minn.

Prosperiteta z relifnimi vrtovi

New York.—Brezposejni v državi New York so letos pridelali v svojih 69.000 relifnih vrtovih zelenjave in drugih pridelkov v vrednosti \$2,800,000, pravi direktor vladnega relifa.

Bombardiranje rebelnih delavcev v Španiji iz zraka

Vojni letali uničili vlak z delevskimi bojevnikami

Madrid, 13. okt.—Vlada poroča, da vojaška letala v provinci Asturiji bombardirajo "zadnje" postojanke delavskih revolucionarjev. Včeraj so letalske enote metale bombe na municipijske tovarne v Trubiji, katerih so delavci pretvorili v "trdnjave." Vlada izraža upanje, da mesto Oviedo, ki je v rokah stavkarjev že devet dni, kmalu pada v roke vojaških čet.

Predvčerjšnjim so vojaška letala napadla vlak, ki je vozil delavsko čete v Asturiji; bombe so razdejale vlak in domnevno pade v roke vojaških čet.

V Madridu in nekaterih drugih mestih se še vedno ponavljajo delavski streli in iz zased. Drugače—pravijo uradna poročila—je povsod že mir.

Vojno sodišče v Barceloni je včeraj obsodilo na smrt dva

uporna vojaška častnika. Dva

druga častnika in 17 civilistov

je bilo obojenih v dosmrtno

ječo.

Hrvatska mora biti neodvisna, pravi dr. Košutić

Hrvatski begun na Dunaju pa odklanja zvezo z Mussolinijem

Dunaj, 13. okt.—Dr. Avgust Košutić, ubežni vodja bivše hrvatske kmettske stranke, ki je bila v Jugoslaviji razpuščena, je rekkel že dnevi, da Hrvatje ne bodo mirovali toliko časa, dokler ne dobre absolutne neodvisnosti od Jugoslavije.

Košutić, ki je bil svoječasno jugoslovanski minister in je zadnja leta prepotoval vse Evropo in Ameriko, je mnenja, da bo smrt kralja Aleksandra najbrž ublažila diktaturo v Jugoslaviji, toda Srbi bodo še vedno dominirali Hrvate in Slovence.

"Hrvatje ne potrebujemo nobene zveze z Italijo niti Avstrijo," je rekkel dr. Košutić. "Svoje probleme moramo sami rešiti brez pomoči in motenja od zunaj. Italijanov ne ljubimo, še manj se nam pa ljudi iti nazaj v Avstrijo ali Ogrsko. Pripravljeni smo biti partnerji s Slovenci in Srbi v federativni državi, nočemo pa biti več vazali nikogar."

Hauptmann zadržan v New Yorku

New York.—James M. Fawcett, odvetnik Bruna Richarda Hauptmanna, je zadnji četrtek izposojal pri vrhovnem sodišču v okraju Bronx odlok forme "habeas corpus," s katerim je bila zadržana izročitev Hauptmannu državi New Jersey, kjer je bil obtožen umora Lindberghovega otroka. Vrhovno sodišče je odredilo, da se 15. oktobra pred njim vrši razprava, pri kateri morajo predstavniki New Jerseyega sodišča prepričati newyorské oblastnike, da imajo dobre dokaze za obtožnico proti Hauptmannu.

Spomenik Aleksandru na mestu atentata

Marseilles, Francija, 13. okt.—Tukajšnjih francoski listi so začeli kampanjo za spomenik srbskemu kralju Aleksandru, ki bo stal na mestu, kjer je bil kralj ustreljen. Listi so objavili apel za denarne prispevke v ta namen.

Multimilijonar bo dal milijon

Washington.—Tukaj kroži gospodira, da je muncijski baron Irene du Pont obljubil American Liberty ligi, organizaciji ameriških torijev, en milijon za delovanje v prihodnjih štirih letih—za širjenje fašizma.

Pet Hrvatov zapletenih v marseljski atentat

Francoska policija je odkrila, da so hrvaški separatisti na Ogrskem obsodili Aleksandra na smrt. Zarotniki spadajo k Paveličevi organizaciji. Izgredi in aretacije v Jugoslaviji. Okrog 50.000 žandarjev in detektivov čuva otroka-kralja

Pariz, 14. okt.—Francoska vlada je bila včeraj reorganizirana kot posledica atentata na kralja Aleksandra. Minister notranjih zadev Sarraut in juščni minister Cheron sta podala ostavki. Premier Doumergue je ostavil spremeni nekateri druge portfelje. Iz Belgrada je danes prišla vest, da je bil atentator Peter Kalemens alias Rudolf Suk identificiran tamkaj kot član makedonske teroristične organizacije.

Belgrad, 13. okt.—Francoska policija je odkrila, da so hrvaški separatisti na Ogrskem obsodili Aleksandra na smrt. Zarotniki spadajo k Paveličevi organizaciji. Izgredi in aretacije v Jugoslaviji. Okrog 50.000 žandarjev in detektivov čuva otroka-kralja

In tudi ima vzroke za ta dvom in večje ogorčenje. Do v tem poročilu navedenega incidenta je prišlo povsem slučajno. Zadnji parlament je namreč izvolil komisijo za preiskavo poslovnih praks vlečebnega. To delo je poveril posebni komisiji pod načelstvom trgovinskega ministra H. H. Stevensa.

Stevens je nedavno referiral o rezultatih te preiskave pred nekim meščanskim klubom in razgalil precejšnje del kapitalistične gnojilne jame. V referatu, katerega je sestavil neki novinar, ki je pomagal v preiskavi, je Stevens pokazal, kako kanadski tovarnarji in drugi bizniški princi na eni strani odpirajo prodajalce surovin, na drugi pa vzdržujejo največje potilniške delavnice. Grizejo na obenih koncih prav po volje.

Zaeno je bilo to poročilo pos

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOVOrgan of and published by the Slovenske
National Benefit Society

Narodna: za Združeno države (časen Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 na celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru.—Rokopis se ne vredi.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima vik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 30, 1934), poleg vsega imena na naslovu poslani, da vam je s tem datumom potekla narodina. Ponovite jo pravodano, da se vas list ne ustavi.

Domač drobiž

Obiski

Chicago. — Čikaško razstavo in urad SNPJ sta obiskala John in Elizabeth Plahtar iz Detroita, Mich.

Se o zmagi v Chisholmu

Chisholm, Minn.—Dne 1. septembra so volilci odglasovali, da Chisholm postane mesto, dne 8. oktobra so pa bile volitve prve mestne uprave in izvoljeni so večinoma Jugoslovani, sami mladi in tukaj rojeni fantje. Za župana je bil izvoljen rojak Rudolf Stukel.

Nesreča v Minnesota

Chisholm, Minn.—Zunaj na farmi, nedaleč od mesta, je nesreča zadevala družino Mestek. Mati in hči sta se vozili v avtu. Hči je šofirala in mati je držala otroka v narocju. Med vožnjo je hči izgubila kontrolo, avto se je prevrnil in mati je priletelna na cesto s tako silo, da je kmalu potem umrla za poškodbami v bolnišnici. Pokojnica zapušča moža in osem otrok. Stara je bila 46 let.—Pred kratkim je tu umrla Marija Pečovnik, stara 60 let, ki je zapustila tri sinove.

Nov grob v New Yorku

New York.—V Ridgewoodu, Long Island, je umrl Anton Vilhar, star 79 let. Lani je slavil zlato poroko. Zapušča družino.

Izpli je strup

Milwaukee. — Math Siganja, doma iz Bele Krajine, je zadnji pomotoma, mislec, da je žganje, izpli dozo strupene kislino, katero je našel v steklenici v kleti Bizjakove gostilne, kjer je opravljal neko delo. Kisilno so rabili za čiščenje cevi. Moža so brž oddeljali v bolnišnico, a je umrl med potjo. Ker je bil sam in brez sredstev, tudi pri nobenem podpornem društvu ni bil, so ga pokopal na javne stroške.

36-urnik v bombažno-oblačilni industriji

Meza ostane stara, kar pomeni okrog 10% zvišanja

Washington, D. C.—Na pripomočku odbora, ki je proučil razmere v bombažno-oblačilni industriji, je predsednik Roosevelt zadnji petek odredil, da se tedenski delovnik v tej industriji zniža s 40 na 36 ur s prihodnjim 1. decembrom. Meza delavcev ostane stara, kar pomeni okrog deset odstotkov mezdnega povnika.

Ko so reporterji vprašali Roosevelt, kaj misli o sklepu Ameriške delavske federacije, da se ima takoj začeti kampanja organiziranega delavstva za splošen tridesetnik, je predsednik ignoriral vprašanje.

Uninski voditelji obtoženi

Chicago.—V zvezi z raznimi nasilnimi čini, ki izvirajo iz stavke avtobusnih nameščencev, je bilo zadnje dni štirinajst oseb obtoženih, da so odgovorne za ta nastljanja. Med obtoženci sta tudi William Taber, tajnik unije cestnoležniških nameščencev in Jos. J. Kehoe, zapisnikar iste unije. Obtoženica se glasi, da je bilo v teku stavke, ki trajala od 16. avgusta, 184 oseb ranjenih med vožnjo v avtobusih in od teh sta dva ranjenca umrli. Napanji na avtobuse so pogosti.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Diskvalificiranje socialistične liste v Ohiu

Bridgeport, O.—Ker so državne oblasti zavrgle čez pet tisoč podpisov s socialistične liste, za to menda ne bomo imeli naši liste za državne kandidate. Eksekutiva državne organizacije deluje, da bi dobili prostor na listi na kak drug način.

Za nas je to velik udarec, ampak se ne podamo. Naša kampanja gre vseeno naprej. Če ne dobimo prostora na glasovnici, bo treba volilce pa podučiti, da glasujejo za naš kandidata na ta način, da zapišejo njih imena na glasovnico. Eksekutiva socialistične stranke v Ohiu je že storila potrebne korake v tej smerni, od nas je pa zdaj odvisno, da storimo svojo delavsko dolžnost in gremo v kampanjo še z večjo energijo.

V okraju Belmont je naš kandidat za državnega senatorja sodelnik J. H. House, član rudarske unije od 1900, soc. stranke pa od 1911. Za "checkweighman" ali rudarskega zastopnika pri tehniki je bil 15 let nepretrograma. Dasi je izdelal višje šole, se je posvetil delavskemu gibanju, kjer je še danes v sprednjih vrstah.

In ker so državne oblasti diskvalificirale državno socialistično listo, je ne bomo menda imeli v našem okraju. Kakor se sliši, bo ime sodelnika Houseja pod rubriko "neodvisnih" kandidatov na glasovnici. Treba si je torej zapomniti njegovo ime in na volilni dan glasovati za njega. (Kandidate za državne urade bo treba pa zapisati s polnim imenom). Pri nas smo dobili štiri tisoč kampanjskih letakov, katere bomo razdelili med volilce.

Ce že ne moremo drugače pomagati, pojdimo vsaj na volilce in glasujmo za svoje kandidate. S tem bomo pokazali, da smo proti sistemu, ki nas je pahnili v to velikansko revščino. Kdor bo volil za demokrate ali republike, nima pravice se pritoževati proti krizi in mizeriji, ker je zanjo tudi sam odgovoren radi svoje nevednosti. Dvema goščadnjem ni mogoče služiti: sebi in kapitalistom. In kdor glasuje za kandidate starih strank, služi le kapitalistom, ne pa svojim delavskim interesom.

Razmere so pri nas tako slabe, da članstvo društva izredno težko ali pa sploh ne more plačevati asesmenta. Ker imam opravka v šoli, imam tudi vso priliko videti to velikansko mizerijo. Otroci prihajajo v šolo boši ali v raztrganih obuvalih in obleki. Tudi stradanje se jim pozna. Kar žalostno je gledati, in sicer v najbogatejši deželi na svetu. Zatorej delavstvo, zbudil se! Ne poslušaj nazadnjakov v kakršnolični suknji, kajti oni hočejo, vsaj pa delujejo, da delavstvo živi v mizeriji. Bodite možje in žene in recite: dosti je tega! ter volite ljudi, ki bodo delali za vaše interese.

Joseph Snay, št. 13.

Napredno časopisje in volitve

Sharon, Pa.—Letni čas je nagnil minil. Nastopili so že hladni dnevi in noči so že precej dolge. Kaj pa mi delavci, uposleni in brezposelnici: ali smo že vsi naročniki naprednih listov kakor sta Prosveta in Proletar, ki nas vodi po pravi poti, do boljših delavskih razmer? Delavci, ali si hočemo zasigurati boljšo bodočnost? Za doseg tega je potrebno, da čitamo napredne liste kakor sta prej omenjena. Zatorej delavci in delavke, naročite se na Prosveto in Proletarca, ki nas podvaja, na kak način bo mogoče priti do zasiguranega boljšega življenja.

Nahajamo se pred volitvami. Bratje in sestre, komu bomo oddali svoje dragocene glasove 6. novembra? Ali jih bomo oddali nazadnjškim kandidatom, katerih je ta prokleti kapitalizem nastavil vse polno in s katerih pomočjo nas hoče pahniti še globokeje v sužnost? Upam, da tega ne bomo storili, marveč oddali svoje glasove kandidatom, katere je postavila delavska stranka in katere nam priporočajo naši izkušeni dopisnikarji. Le od delavskih kandidatov amemo pričakovati, da

bodo stali na naši strani in se borili za naše interese.

Vsega je preveč na svetu, mi pa živimo v pomanjkanju. Delavci in delavke, ali hočemo v dvajsetem stoletju še pričakovati kruha iz nebes? Ne! Mi si ga moramo sami prideleti — in prideletamo si ga trikrat preveč, samo pravice nimamo do njega. Pravice nimamo do njega zato, ker smo take ljudi izvolili v poslovodajo, ki nas pehajo v sužnost, nas pestijo in pobijajo, trinčijo in lačne preganjajo. Če prosiš kruha, dobiš krepljček ali pa kroglo v glavo.

S tem naj bo začasno zaključen popis slovenske skupine. O številnih zborih drugih slovenskih skupin bomo poročali kar najbolj mogoče na kratko in v istem redu kakor bomo sami dobivali podatke.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Pred par leti sem poročal iz okraja Indiana, kako je prišel v premogarsko naselbino, kjer so delali le dva dni na teden, neki božji namestnik. Pobiral je za cerkev — ali kakor je že rekel Neki naš človek z veliko družino ni imel niti beliča pri hiši, ampak si je izposodil pet dolarjev pri sosedu, ne da bi otrokom kupil kruha ali potrebne obleke, marveč jih je dal župniku. Pri prvem sosedu, ki je bil naročnik Prosvete, ni dobil posojila za cerkev, dobil bi bil pa pet dolarjev od njega, če bi otrokom kupil kruha. Jaz, ki sem mu dal kredit, sem imel manj sreče, ko sem šel po župnikovem odsodu k njemu. Ali mislite, da je šel k sosedu prosit na posodo, da bi se naročil na Prosveto? Niti malo ne.

Za dober časopis ni denarja, za cerkev pa mora biti, pa čeprav je družina lačna. In dotični moži in njegova družina se bodo še postili in čakali, da bodo po smrti vzivali v nebeškem kraljestvu. Človek bi takim nezavedenem vočil dober tek, če bi radi njih tudi drugi, zavedni delavci ne trpeli.

Da se mi dopis preveč ne zavleče, naj končam. Apeliram na zavedne delavce in delavke — in tudi na nezavedne — da odzaste svoje glasove dne 6. novembra delavskim kandidatom, ki bodo tudi spolnovali, kar bomo mi zahtevali. Spreglejte, koliko milijonov porab kapitalizma za pobiranje revnega delavstva, njih žen in nedolžnih otroččkov. Mi zahtevamo le dobro življenje in nič drugega.

Anton Zidanšek, zastopnik Prosvete.

Vsесlovenski koncert

Chicago, Ill.—Pevsko društvo "Slovan" poroča, da šteje sedaj 48 pevcev in 16 pevk, skupaj 64 pevskih moči. Imena odbornikov so: Jerry Triller, predsednik; Joseph Kuhel, podpredsednik; Jacob Briljavac, tajnik in zapisnikar; Steve Malnaric, blagajnik; Jacob Tisol, oskrbnik muzikalni (librarian).

Pevsko društvo "Lira" pa poroča, da šteje sedaj 20 pevskih moči, ter ima naslednji odbor: John Weble, predsednik; Frank Kordesh, podpredsednik; Eve-

lyn Fabian, tajnica; Lollie Nemanić, blagajnica; Vera Kordesh, zapisnikarica.

"Adrija" šteje 30 pevskih moči. Po teh številkah bi imelo na vseslovenskem koncertu v slovenski skupini nad sto pevec in pevke, pevcev približno dvakrat toliko kakor pevki.

S tem naj bo začasno zaključen popis slovenske skupine. O številnih zborih drugih slovenskih skupin bomo poročali kar najbolj mogoče na kratko in v istem redu kakor bomo sami dobivali podatke.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in dva krat prvo nagrado od "County Fair". Naši rojaki v Sheboyganu, Wis., so tudi morda imeli priliko videti in slišati ta zbor, ker je pred kratkim nastopil tam v velikim uspehom.

Ena najfinnejših točk na vseslovenskem programu bo gotovo nastop Ukraincev. To narodnost bo zastopal en sam zbor, namesto "Ukrainian Chorus of Chicago". Ta mešani zbor je star komaj šest let in šteje 50 oseb. Njegov predsednik je Simon Domanczuk, učitelj pa George Benetski. Zbor je že prej priredil svoje koncerte v Chicago Civic Theatre. Zadnjo zimo je nastopil trikrat na "National Broadcast". Pred dvema leti je pel v Studebaker gledališču v Chicagu. Podaja se tudi v pevski tekme: odnesel je dykatrat prvo nagrado od "Chicago Tribune Music Festival", in

Vesti iz Jugoslavije

(Izvorna posredila iz Jugoslavije.)

AREJEVALCI KOVAN. CEV

Kovačica v Mostah, po- mrežje na Dolenjskem in

in nekaj tedni že je ljubljanska policija aretirala v Mo-

ljubljanskem predmestju,

ki so ponarejale ko-

po 10, 20 in 50 Din. Druž-

bina neka trafikantka, ki

nekdaj plačati s pona-

vancem. Trafikant-

je zapomnil moškega ter

ovdihli policiji. Policija

pravila preiskavo v stan-

tega osumljence ter našla

izdelan modelov za

kovancev po 10, 20 in

Aretirala je tri krijeve.

Krijeve pa se je, da je bilo

nekajna centralna de-

in da so imeli podružnico

Raševem na Dolenjskem

Tam so orozniki aretirali

posrednika ter našli pri

nugno obtežilnega materi-

reticijo teh petih "kova-

čnic" zaloge kovancev še ni

Povod so se še pojavit-

parenjek, posebno v

Po zaslugu spet neke

ki je policija spet are-

tri ponarejevalce v Mo-

pa se omejivali le na

ponarejenih ko-

Kmalu pa so dognali,

ti trije zvezze z nekim

in pozlatarjem v

Lukovice ter so res našli

lepo izdelane sadrene

za vlijanje kovancev.

je zdaj v ljubljanskih

števih ponarejevalcev, ki

prav za prav eno sam

ki je imela svoj sedež v

"filialki" pa v Lukovi-

čnikom Raševem.

na železniški progi

postajama Hrastnik in

most je vlak povozil 57-

progovnega obhodnika

Koritnika. Čuvaj Pintar

pričakoval v svoji čuvaj-

progi, ker pa Koritnika

sta se malo prej sre-

vila tamkaj v bližini,

čuvaj nesrečo. Napotil

progi te res našel poleg

zavestnega Koritnika, ki

občudno povozil vlak. Cu-

telefoniral postajai Zida-

, od tamkaj je v motorni

prispel zdravnik, ki je

lude notranje poškodbe.

ili so ga v Celje v bol-

, a že med prevozom je

umrl.

nevajo, da je Koritnik

zemelj tir ter gledal vlak,

po drugem tiru pripeljal

ter tako prespel vlak,

pripeljal v nasproti smeri.

to ga je pahnila ob tir.

ki je bil doma iz Suhadola

(zidanomška oklica)

je 32 let služboval na že-

Zapušča ženo in dva

, dva sina pa sta pred leti

pri tem nešrečne smrti:

pri vojakih, drugi pa pri

stare steklarne v Za-

ob Savi. Družino torej

zasedajo nesreče.

kor za ljubljjenega para

v Savinji

Savinji vasi pri Petrovčah

, ljudje iz Savinje z

skupaj zvezani trupli 24-

pekovskega pomočnika

Safarja in 19-letne Milke

. Prvi je doma iz Go-

pri Žalcu, druga posest-

ki bi in Drešinje vasi.

Safarju so našli v belež-

, da gresta z dekle-

, 29. septembra v smrt,

na službe in ker je bil ob-

radi tativine, ki jo je za-

mojstru Senici v Žal-

, ker ne dovoljio Milkini

poroke. Milkina sama pa

na listek, da gre v

, ker ji starši ne dovole, da

, da življa s Safarjem.

ma sta se in vzljubila,

skupaj služila pri peku

, Žalcu. Zadnje čase pa

, živel v Celju. Nekaj

samomorn, dne 17. t.

griljeva vse obupa-

, ter mu tožila te-

. Jokala je vse dni

, ko sta skle-

gatve se je "udeleževala" poleg Čučkove družine tudi družina soseda Franc Kralja. Popoldne sta prišla v ta vinograd tudi brata Andraž in Franc Slana, ki sta prišla vinjena iz nekega vinoteka, pa sta v pijani objestnosti začela birače izvaziti in Franc Slana je nekoga z brento na hrbitu celo vrgel ob tla. To je dal povod, da so se sprigli. Začeli so se obdelovati s koli in noži. Andražu Slani je uspelo pobegniti, medtem ko je njegov 20-letni brat Franc oblezel neznano kje.

Novi gorški škof monsignor Margotti, pristek Italijan in fašist, je bil vstoljen 23. septembra. V govoru, ki ga je imel novi škof v cerkvi, je dejal med drugim: "Naj velja moj prvi pozdrav onim, ki so mi omogočili, da sem prišel med vas. Predvsem Kristusovemu vikaru, prvemu skrbniku za naše zdravje in blagostanje, ki se mu bomo pokorili, če bo treba tudi z žrtvijo svojega življenja. Dolga leta življenja želimo in svoj vdani pozdrav izražamo kralju, ki vodi naš plemeniti narod in kateremu smo prisegli podanštvo, zvestobo in poslušnost. Končno naj bo posvečena naša misel vladu in onemu, ki zna tako dobro voditi druge in ki je dvignil italijansko ljudstvo do tako velike slave. Njemu na pozdrav in naš želja: Naj živi in vedno zmaga!" Novi gorški škof se je torej najprej zahvalil tistem trem, ki so ga poslali v Gorico, da zasede škofski stol, na katerem je sedel Slovenec dr. Sedej, in sicer se je zahvalil: papežu, kralju italijanskemu in Mussoliniu! Pa se klerikalci zmerom tako zelo razburijo, če pravimo, da je med Mussolinijem in papežem lepo soglasje in dobra zveza! Da so poslali v Gorico italijanskega škofa, je gotovo zaradi tega, da bi pomagal raznarodovati slovenske vernike v Primorju. To je želja Mussolinija in papež mu je rad uslužil željo. Kaj ne bi zdaj klerikalci, ki trdijo zmerom, da je katolištvo v slovenstvu eno in isto, priznali, da je katolištvo lahko tudi pogubno za slovenstvo?

Požar v Tuhinjski dolini

Bil je to v zadnjih dveh mesecih že peti požar v spodnji Tuhinjski dolini, peti požar, ki je bil najbrže prav tako podprt z zgodnjo zvezdo. Gorenje, je potop pri posestniku Mihetu Pojlanšku v Srednji vasi.

Njegova domačija stoji na samem precej daleč od ceste in vode. Okrog 4. zjutraj 23. t. m. je gospodarja prebudilo močno prasketanje in ko se je prebudil, je zagledal, da je vsa hiša z gospodarskimi poslopi vred v plamenih. Zakričal je in brž so se rešili domači skozi gorečo vezno na plano. Tedaj so se spomnili, da leži v hiši še en otrok na zapečku. Gospodar je tvegal nevarnost ter pianil v gorečo sobo ter prinesel ven že onesneženega otroka.

V hlevu, ki je bil prizidan k hiši, se je že udiral strop, iz hleva je rešil gospodar edino kravo, prihitele so sosedje ter rešili nekaj pohištva. Vse drugo je s poslopjem vred pogorelo in je škoda zelo velika. Gasilec iz Srednje vasi pa niso mogli nastopiti z brižgalno, ker je predele do vode.

Zaradi prepira hotela v smrt. — V Trbovljah je na Gvidi skočila v veliki rudniški bajer 21-letna rudarjeva žena K. s svojim eno leto starim otrokom. Doma se je nekaj sprla z možem, pa je odšla z otrokom od doma ter skočila v bajer. V vođi pa se je najbrže skesala, rešila se je na breg, a v rokah je držala že mrtvega otročička.

V vinogradu posestnika Janeza Čučka v Dragoviču (ptujska oklica) so obirali grozdje. Tr-

Federated Pictures.

Nesreča v predoru v Columbusu, O. Rešilno moštvo isče trupla petih delavev, ki so bili podauti.

Pismo iz Clevelandu

Opereta. — Nadaljnji tečaj umetnostne šole. — Radio v področju SND. — Nova "nasa" banka. — Župnik Ponikvar meče rokavico. — Kramarstvo s kulturo

Socialistični pevski zbor Delavec iz Newburgha bo vpravil v nedeljo dne 4. novembra po polnoči v Slovenskem delavskem domu opereto "Na kmetij in v kajžici". Opereta mi ni znana, a sodrugi iz Newburgha pravijo, da je zanimiva stvar in da se bodo pevci in pevke od Delavca potrudili, da bo proizvajana kar najboljše, in naši prijatelji in somišljeniki so prošeni, da ne pozabijo posetiči te zanimive Delavčeve prireditve.

Pred kratkim je bil otvorjen letoski tečaj Jugoslovanske šole moderne umetnosti SND, ki jo poučuje naš umetnik G. H. Perusek, ki je s svojimi učencami dosegel že lepe uspehe, in meni se zdi potrebno omeniti ob tej priliki, da bi ne bilo prav nič napačno, če bi uredništvo našega Mladinskega lista poskusilo dobiti ter priobčiti vsak mesec vsaj eno reprodukcijo del Peruščkovih učencev. Dela Peruščkovih učencev so bila že večkrat razstavljenih ter bila deležna lepega priznanja od strani tukajšnjih poznavalcev umetnosti in Mlad. lista dolžnost je, da svoje čitalce skuša seznaniti z deli naših mladih umetniških talentov. To bi ne bilo samo lepo, temveč tudi koristno, kajti to bi dalo našim mladim začetnikom na polju umetnosti nadaljnje veselja in volje do kreativnega dela, dočim bi pri naši mladini, ki čita MI. list, vzbujujo zanimanje za umetnost. Poleg tega so pa tudi skoraj vsi Peruščki učenci člani SNPJ. Stvar je vredna, da se o nji resno razmišlja.

Direktorij Slov. narodnega doma je sklenil raztegniti svoje delovanje tudi na radio in jaz razumem stvar tako, da nam hoče dati direktorij SND pošten slovenski radio program, kar je hvalevredna odločitev. Takih programov, kakršnih smo bili večinoma deležni doslej, smo že siti in se jih že sramujemo. Upajmo, da SND ne bo ostal samo pri besedah, temveč svojo lido kmalu izvedel.

Nova slovenska banka je očnjena in vlagatelji prepadne stare banke hodijo po svojih dvačet odstotkov vloženega denarja, istočasno se pa vrši huda propaganda za novo banko, da

bi vlagatelji propadle banke puštili svojih 20 rešenih процентov v novi banki in da bi dragi rojaki sploh znosili ves svoj denar v novo banko. Oglaševalni organ nove banke je seveda Ameriška Domovina, ki pri oglašanju nove banke "pozabi" marsikaj povedati, predvsem pa to, da to pot ni bila otvorenja stare banke, ki je mrtva, temveč nova, čisto nova banka. Stara banka je šla rakom živžgat, toda A. D. piše o stvari tako slino "previdno", da dela na ljudi vtiči, kot da je bila ponovno otvorena stara, neslavno premula slovenska banka. Po starih receptih!

Pravijo, da je župnik Ponikvar naročil oziroma zabičil svojim ovčicam, da morajo Prosveta, Proletarec in Enakopravnost iz njihovih hiš, če nočejo biti "frdamani". To pomeni, da župnik Ponikvar meče rokavico pred naš napredni element, rokavico, ki jo bo vsekakor treba sprejeti. Te tisočkrat zlorobljene tolerance, ki jo izkazuje naš napredni živelj napram našim cerkevjakom, ki po drugi strani izrabijo sleherno priložnost za strupeno gonjo proti vsemu, kar diši po naprednosti, je že dovolj v času, da tudi mi prenehambiti tolerantni! Kakor drugi z nami, tako mi z drugimi! Sicer je pa dober boj zmerom vreden več, nego lenarjenje pod goljivo označbo tolerance.

Ivan Jontez, 53,

Vesti iz Primorja

Fažizem podpira nezakonske matere

Sempas, septembra 1934. — Gospodje, ki upravljajo našo občino, so kaj radočarni. Pravijo, da sicer po naredbi "Duceja" dobri vsaka nezakonska mati za dečka 70 lir, za dekle 50 lir občinske podpore na mesec. V slednjem pa, če se nezakonska mati poroči v istem letu, ko je bil rojen otrok, dobri na občinske stroške seveda, vse potrebno pohištvo. Slaba stran te metode pa je v tem, da potem, če je mati enkrat poročena, čeprav živi v naj

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Gruča žensk je bolj in bolj naraščala in on se je bal, da ga ne bi odrinile, pa se je odločil za obupno dejanje: teto in gospodine je hotel potisniti pred sabo skozi oblegovalce in tako doseči stopnišče. Toda nastalo je prerivanje: niso jih pustili; neka tropa je rjovela in jih gonila, medtem ko se je množica razmaznila na desno in levo, ne da bi še vedela, kaj je, pač pa se je čudila tem nalepotičenim ženskan, ki so zašle v to bitko. Ta trenotek je bila zmeda toljka, da se je zgodila eno izmed tistih nemnost, ki si je nismo razložiti. Lucija in Jeanne sta doselili na stopnišče in smuknili skozi vrata, ki jih je sobarica napol odprla. Tudi gospo Hennebeaujevi je uspelo, da jima je sledila; za njimi pa je naposled vstopil tudi Negrel in spustil zapah, prepričan, da je videl Cecilio prvo vstopiti. Toda ni je bilo, izginila je spomoma, bila je tako zbegana, da je obrnila hišni hrbit in se vrgla sama v najhujšo nevarnost.

Tako se je razlegel krik:

— Živel socializem! Smrt buržujem! Smrt!

Nekateri so smatrali od daleč to domo, ki je imela čez obraz kopreno, za gospo Hennebeaujevo. Drugi so mislili, da je ravnateljica priateljica, mlada žena nekega tovarnarja, ki je bil med delavci osovražen. Sicer pa jim je kaj malo mar, njena svilena obleka, njen krzneni plašč in celo belo pero na klobuku jih je ogorčilo. Dišala je po parfumu, imela je uro, imela je fino poit brezdelne ženske, ki se premoga še ne dotakne ne.

— Le čakaj, je rjovela Ožganka, ti bomo že dali tvoje čipke po zadnjici!

— To kradejo vse nam, te mrhe, je dodala Levaque-ovka. One si natikajo kožuhe, me pa ginemo od mraza. Slecite jo do nagega, da bo vedela, kako se živi!

Priskočila je Mouquetka.

— Da, da, našeškati jo je treba!

V tej divji tekmi so se ženske kar dušile; iztezale so svoje cape, vsaka je hotela imeti koste bogataške hčere. Prav gotovo ni njena zadnjica nič boljša od drugih. Marsikatera, ki je tako načičana, je celo gnila. Predolgo časa traja že ta krivica; jih bodo že prisilili, da bodo te candre, ki se upajo potrošiti petdeset soujev samo za pranje spodnjega krila, prav tako oblečene kakor delavke!

Sredi teh furij je Cecilia šklepetala z zobmi, kakor omrтvela je gotovo dvajsetkrat ponovila ene in iste besede:

— Gospo, prosim vas, gospo, nikar mi ne storite nič žalega!

Zdajci pa je hriпavo kriknila: mrzle roke so ji segle za vrat. Zgrabil jo je oče Bonnemort, do katerega je prignal val. Pijan od gladi in poneumjen zaradi dolge revščine, je mahoma planil iz svoje polstoletne vdanosti, da še sam ni mogel vedeti, kakšna mržnja ga je gnala. Svoje žive dni je nekaj tucatov tovarišev rešil smrti, tvegajoč kožo v strupenih plinih in pod ruševinami, toda zdaj se ni mogel upreti nečemu, nekaki nujnosti, da to stori, tako ga je bil omamil ta beli vrat gospodične. In kakor je bil ta dan izgubil jezik, tako je zdaj krčil prste in preživil nekdanje spomine iz izrazom stare, izzite zveri.

— Ne, ne, so rjoveli ženske, razgalite ji rit! razgalite ji rit!

Brž ko so v ravnateljevi vili opazili, kaj se godi, sta Negrel in Hennebeau pogumno odprla vrata, da bi pohitela Ceciliji na pomoč. Ali množica se je zdaj uprla ob ograjo, tako da ni bilo moči priti na cesto. Vnela se je borba; osupla Gregoirejeva pa sta se pojavila na terasi.

J. Milčinski:

AZIL

Marseille, 1933.

O Marseillu sem bil že čul, da je po stevilu in kakovosti takozvanih kriminalnih tipov visoko stojec mesto. Da je to res, sem se prepričal takoj prvo noč, ko sem hotel prespati na klopi ob Port Vieux in sta mi sredi noči dva, kakor bi ju že hotel imenovati, razparala žep, v katerem sem imel listnico (da ne rečem denarnico) in jo v pravem pomenu besede obrnila na rob. Ko sem se zaradi nevarenega manevra prebudil, sta mi preiskala ostale žepne in se morala končno zadovoljiti vsak z enim frankom in cigaretom. E-nako nisem imel nikakega miru v tržnici, ker so že naysegodaj začeli okrog mene razpostavljanati zapeljive kose kravne govednice. Da bi se vsaj enkrat v miru naspal, sem šel drugi večer v azil.

Marselleski azil za moške leži kakor trdnjava na meji med zloglasno četrto Starega pristanišča in modernim mestom. Jeto trinadstropna hiša in čez dan spominja na zapuščeno jetnišnico, čeprav je gostoljubem dom pod skrbstvom usmiljenih bračev. Na večer pa vse naokrog

kar oživi. Od sedmih do pol osemih je namreč sprejem.

Se pred sedmo sem bil na mestu. Na pločniku vzdolž zavetišča je že sedela dolga vrsta prenočevalcev, zbirali pa so se še vedno od vseh strani zastopniki prenočevalcev, kateri pa so se še zagledali, zbiral pred seboj kuharico Melanijo, ki je pripovedovala, da je drhal razdejala Pionaino. Vsa nora je pritekla obvestiti gospoda. V metežu je tudi ona smuknila skozi priprta vrata, ne da bi jo bil kdaj opazil. Po njenem neskončnem pripovedovanju je bil edini Jeanlinov kamen, ki je razbil eno samo šipo, prava pravca kanonada, od katere so popokali zidovi. Zdaj so se vse Gregoirejeve misli postavile na glavo: davili so mu hčer, porušili hišo, torej je vendar res, da ga ti rudarji mrzijo, ker živi kot poštenjak od njihovega dela?

Sobarica, ki je bila prinesla brisačo in koplinsko vodo, je ponavljala:

— Pa je res čudno, saj niso huđobni.

Gospa Hennebeaujeva je sedela močno bleda in se ni mogla pomiriti po tolikšnem razburjenju; samo smehljala se je, ko so čestitali Negrelu. Zlasti Cecilijni starši so se mu živo zahvaljevali, poroka je bila zdaj sklenjena stvar. Gospod Hennebeau je mirno gledal in hodil od žene do tega ljubimca, ki se je bil zjutraj zaklel, da ga ubije, potem pa spet do dekleta, ki mu bo nedvomno pomagala, da se ga bo odkrižal. Nič se mu ni mudilo in samo tega ga je bilo strah, da mu bo žena padla še globlje, mora celo do kakega lakaja.

(Dalej prihodnjé.)

čez prag, sem dobil vtis, da se je utrgal oblak, tako na gosto sipljajo prhe vročo vodo na zavodljivo čofotajoče človeštvo pod seboj. Po kopeli sem ves preroven stekel po hodniku v jedilnico. Bil sem že v strahu za juho, a brez povoda. Dobil sem je, kolikor sem hotel in bi k njej pripomnil samo, da se podarjeni juhi ne gleda na zobe. Sicer pa mi je čisto dobro teknila, vroča je bila in suhe skorje so plavale v njej. Kaj sem hotel še več! Azil vendar ni restavracija!

Po juhi so našagnali v dvorano, o kateri eni trdijo, da je kapela, drugi pa, da je kino. Posedli smo po klopeh, za mizo je stopil stražnik in nam začel neverjetno hitro z visokim glasom prebirati hišni red, ob katerega je razumljivo poudaril samo trikrat: kaditi prepovedano!

Najbrž posebej za kopalnico, jedilnico in spalnico. Nato je zaklical: Vstanite! In ne da bi se prepričal, ali se je kdo njevemu pozivu odzval, je preškočil na očenaš, ki ga je molil v imenu vseh, naj bodo Japonci, Arabci ali kar si že bodi. Ob koncu molitve je pogledal po ljudem ter se pritožil, da bi bili lahko vstali, da je nespodobno moliti s pokrivalom na glavi in še bolj nespodobno med molitvi.

— Tak izpusti jo, starec, to je piolainska gospodična, je kričala Maheujka dedu, ko je spoznala Ceciliijo, ki ji je bila neka ženska strganja kopreno.

Tudi Štefan, ogorčen zavoljo nasilja nad tem otrokom, si je prizadeval, da bi jo tropa izpustila. Zabilisnilo se mu je v glavi, da je dvignil sekiro, ki jo je bil iztrgal Levaque-u:

— K Maigratu, pri moji duši! ... Tam je kruh! Do tal mu razdenimo bajto!

Zamahnil je in prvi zasekal s sekiro v vrata. Za njim so udriči nekateri tovarši: Levaque, Maheu in še drugi. A ženske so se zagrizle v svoje in Ceciliijo je padla izpod Bonnemortovih prstov Ožganki v roke. Po vseh štirih sta se Lidija in Bebert priplazila za Jeanlinom med krili, da bi videla damino zadnjico. Ze so jo vlačili sem in tja, njena obleka je pokala, zdaj pa se je pojavil neki moški na konju, priganjajoč žival, bijoč z bičem po tistih, ki se niso dovolj hitro umikali.

— O, ti sodrga! Kaj, ti boš pretepala naše hčere?

Bil je Deneulin, ki je prihajal na dogovorenji diner. Brž je skočil s konja in prikel Ceciliijo krog pasu; z drugo roko pa je držal za uzdo ter jo vodil tako spretno in krepko, da mu je bila žival kakor živ klin, s katerim je cepil v dvoje množico, ki se je razmikala pred kopiti. Ob ograji se je borba nadaljevala. A Deneulin se je kljub temu prebil in stri nekaj udov. Ta nepričakovana pomoč je med kletvicami in udarci rešila Negrela in gospoda Hennebeauja iz velike nevarnosti. In ko se je mladenič naposred vratil z onesveščeno Ceciliijo, je Deneulina, ki je s svojim košatim telesom ščitil ravnatelja, vrhu stopnic zadel kamen, ki mu je malone izpahnil rame.

— Prav je, zakričal, kar strite mi kosti, ko ste mi strli stroje!

Siloma je zaloputnil vrata. Toča kamenja je udarila ob les.

— Kako so pobesnili! je nadaljeval. Samo še dve sekundi, pa bi mi razbili lobanje kakor prazno bučo... Saj jim ni mogoče ničesar dopovedati, kaj hočete? Saj ne vedo več, kaj dejajo, pobiti bi jih bilo treba, ni drugače!

V salonu sta Gregoirejeva jokala, ko sta gledala, kako se je Cecilia osveščala. Nič ji ni bilo, niti opraskana ni bila: samo koprena je bila izginala. Toda bili so še bolj osuplji, ko so zagledali pred seboj kuharico Melanijo, ki je pripovedovala, da je drhal razdejala Pionaino. Vsa nora je pritekla obvestiti gospoda. V metežu je tudi ona smuknila skozi priprta vrata, ne da bi jo bil kdaj opazil. Po njenem neskončnem pripovedovanju je bil edini Jeanlinov kamen, ki je razbil eno samo šipo, prava pravca kanonada, od katere so popokali zidovi. Zdaj so se vse Gregoirejeve misli postavile na glavo: davili so mu hčer, porušili hišo, torej je vendar res, da ga ti rudarji mrzijo, ker živi kot poštenjak od njihovega dela?

Sobarica, ki je bila prinesla brisačo in koplinsko vodo, je ponavljala:

— Pa je res čudno, saj niso huđobni.

Gospa Hennebeaujeva je sedela močno bleda in se ni mogla pomiriti po tolikšnem razburjenju; samo smehljala se je, ko so čestitali Negrelu. Zlasti Cecilijni starši so se mu živo zahvaljevali, poroka je bila zdaj sklenjena stvar. Gospod Hennebeau je mirno gledal in hodil od žene do tega ljubimca, ki se je bil zjutraj zaklel, da ga ubije, potem pa spet do dekleta, ki mu bo nedvomno pomagala, da se ga bo odkrižal. Nič se mu ni mudilo in samo tega ga je bilo strah, da mu bo žena padla še globlje, mora celo do kakega lakaja.

(Dalej prihodnjé.)

čez prag, sem dobil vtis, da se je utrgal oblak, tako na gosto sipljajo prhe vročo vodo na zavodljivo čofotajoče človeštvo pod seboj. Po kopeli sem ves preroven stekel po hodniku v jedilnico. Bil sem že v strahu za juho, a brez povoda. Dobil sem je, kolikor sem hotel in bi k njej pripomnil samo, da se podarjeni juhi ne gleda na zobe. Sicer pa mi je čisto dobro teknila, vroča je bila in suhe skorje so plavale v njej. Kaj sem hotel še več! Azil vendar ni restavracija!

Po juhi so našagnali v dvorano, o kateri eni trdijo, da je kapela, drugi pa, da je kino. Posedli smo po klopeh, za mizo je stopil stražnik in nam začel neverjetno hitro z visokim glasom prebirati hišni red, ob katerega je razumljivo poudaril samo trikrat: kaditi prepovedano!

Najbrž posebej za kopalnico, jedilnico in spalnico. Nato je zaklical: Vstanite! In ne da bi se prepričal, ali se je kdo njevemu pozivu odzval, je preškočil na očenaš, ki ga je molil v imenu vseh, naj bodo Japonci, Arabci ali kar si že bodi. Ob koncu molitve je pogledal po ljudem ter se pritožil, da bi bili lahko vstali, da je nespodobno moliti s pokrivalom na glavi in še bolj nespodobno med molitvi.

jo s pomočjo časopisnega papirja predelovati čike v cigarete, kakor je to delal oni, da si ga bo že zapomnil, v drugi vrsti. Mislim, da ima tudi te nauke o lepem vedenju natisnjene na svoji lepenki s hišnim redom in molitvijo, ker se za las spremeni ponavljajo vsak dan. Potem je kakor pri tomboli pričel klicati številke; kogar je poklical, ta je dobil odejo in je odšel po stopnicah navzgor spat.

Spalnice so tri, v vsakem nadstropju ena in imajo po kakih 10 postelj, opremljenih s številkami. Zaradi pregleda mora vsak leči pod številko, ki se ujemata z njegovo.

Ko je ugasnila velika luč in je zapadla vsa spalnica v poltemo, je bil to znak za popoln mrok. Stražnik pri vratih je vneto pazil na mir. Šele zdaj se mi je posvetilo, čemu so nasili bili prav za prav numerirali.

— 29 in 30 prosim tiho, se boš jutra pomenila!

— Nekdo okoli 60 kadi. Ali naj pride dol!

— Ganljiva skrb, da ne bi kdo prišel ob spanje!

V par minutah je bila v spalnici tišina, ki jo je le od časa do časa presekal vzdihljaj nekogar, ki se je mučil v hudi sanjah in če je potegnil veter, je prinesel skozi odprtia okna akord pijane muzike iz Marineta. Zaspal sem mirno kakor dete pod budnim varstvom oboženega moža, ki noč za noč negibno stoji pod medlo lučko poleg vrat.

ves ob morskih brezade v morje, se odprega zleze majhnega raca,

postajali čedalje bolj do takšnih teorij učenih, so izrazom "raca" zavetovali vse, kar se upočevali blizu Groenlandije raco, ki se ni izvila iz jajca, temveč kot črv iz školjke na kosu plavajočega lesa. Ta črv se je potem polagoma razvil v raco. Raziskovalec Groenlandije Egede je to fantastično pripoved vzel za golo resnico in je celo učeno govoril o njej. Nekaj pozneje je Sebastian Muencher v svoji "Kozmografiji" poročal, da sedi groenlandska raca v podobi majhnega ploda na nekem drevesu ob morskih brezade v morje, se odprega zleze majhnega raca,

Ali ste že naročili Pi

Mladinski list svojem

ljiju ali sorodniku v Č

To je edini dar trajne

ki ga za mal denar kaže

te svojcem v domovin

Tiskarsko obrt spadajoča

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA Č

S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA

V SVOI TISKARNI

Vsi pojasnila daje vodstvo tiskarne

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

●

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTING

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE